

*Додаток № 1 до Положення про
критерії, правила і процедури
оцінювання результатів навчання учнів
Бериславського ліцею №3
Бериславської міської ради*

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора

Бериславського ліцею №3

01.09.2026 р. № 186 - о

Критерії оцінювання результатів навчання з мовно-літературної освітньої галузі (українська мова та література)

для учнів 1–4 класів закладів загальної середньої освіти

1. Пояснювальна записка

Критерії розроблено на основі:

- наказу МОН України від 04.05.2026 № 722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів» (зі змінами № 1001 від 29.06.2026) – шкали оцінювання та 5 інтегрованих показників навчальної і пізнавальної діяльності (розділ VI);
- наказу МОН України від 13.07.2021 № 813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів» – Орієнтовна рамка оцінювання (додаток 1);
- Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови від 06.08.2026 № 1000), додаток 1 – обов'язкові результати навчання з мовно-літературної освітньої галузі (мова навчання).

Критерії згруповано за двома змістовими лініями, які відповідають структурі додатка 1 Державного стандарту та типовим освітнім програмам: мовленнєвою лінією (усна взаємодія, читання/сприйняття тексту, письмове мовлення) та мовною лінією (дослідження мовних явищ, правопис).

2. 1–2 клас: банк оцінювальних суджень (без рівневої шкали)

У 1-2 класі формувальне, поточне та підсумкове оцінювання здійснюються виключно вербально (наказ № 722, розд. VI, п. 5). Оцінювальне судження формулюється доброзичливо, конкретно, з орієнтацією на подальший крок дитини. Нижче – орієнтовні формулювання за кожним напрямом (на основі додатка 1 Держстандарту, 1-2 класи).

2.1. Усна взаємодія (слухання, говоріння)

- «Уважно слухаєш і правильно переказуєш, про що йшлося – молодець! Спробуй наступного разу додати, чому це тобі сподобалось».
- «Ти розповів(-ла) цікаво про свій вихідний, водночас постарайся говорити повними реченнями».
- «Гарно пояснив(-ла) свою думку однокласникам – тебе було легко зрозуміти».
- «Спробуй перепитати, якщо щось не зрозуміло, – це допоможе краще зрозуміти співрозмовника».

2.2. Читання і сприйняття тексту

- «Читаєш вголос свідомо і виразно, розумієш, про що текст, – чудово!»
- «Ти правильно визначив(-ла) головних героїв, а тепер спробуй розповісти, що тобі найбільше сподобалось у цій історії».
- «За обкладинкою й малюнками ти вдало вгадав(-ла), про що буде книжка».
- «Спробуй пояснити, чому цей вчинок героя тобі сподобався або не сподобався».

2.3. Письмове мовлення

- «Пишеш акуратно і розбірливо, слова записані правильно – так тримати!»
- «Твоя розповідь зрозуміла, а тепер перевір, чи всі речення закінчуються крапкою».
- «Ти сам(-а) помітив(-ла) і виправив(-ла) помилку – це важлива навичка».
- «Спробуй розказати цю подію ще детальніше, додай, що ти відчував(-ла)».

2.4. Дослідження мовних явищ

- «Ти правильно визначив(-ла) звуки в слові – молодець, продовжуй так само уважно слухати слова».
- «Гарно склав(-ла) нове слово у грі – спробуй придумати ще одне схоже».
- «Помітив(-ла), що слова бувають схожі за звучанням, – це важливе спостереження за мовою».

3. 3–4 клас: критерії за інтегрованими показниками (рівнева шкала)

Поточне оцінювання може здійснюватися за вербальною або рівневою шкалою (рішення педагогічної ради); підсумкове (річне) оцінювання – обов'язково за рівневою шкалою П/С/Д/В (наказ № 722, розд. VI, п. 5).

3.1. Мовленнєва лінія (аудіювання, читання, говоріння, письмо)

Інтегрований показник	Початковий (П)	Середній (С)	Достатній (Д)	Високий (В)
Когнітивні процеси (розуміння, аналіз, інтерпретація почутого/прочитаного)	Розуміє окремі слова і найпростіші фрази в почутому/прочитаному лише за допомогою вчителя; тему тексту визначає з підказкою.	Розуміє основний фактичний зміст почутого/прочитаного тексту, визначає тему; основну думку формулює з допомогою вчителя чи навідних запитань.	Самостійно аналізує зміст тексту, визначає тему й основну думку, пов'язує інформацію з власним досвідом, розрізняє факти і враження.	Критично оцінює зміст і форму тексту (зокрема медіатексту), визначає позицію автора, зіставляє з іншими джерелами й власним досвідом, робить обґрунтовані висновки.
Навчальна діяльність (аудіювання, читання, говоріння, письмо)	Читає/слухає з труднощами, лише окремі короткі речення; письмові роботи виконує фрагментарно, зі значною допомогою.	Читає вголос і мовчки в середньому темпі; переказує зміст за планом або навідними запитаннями; пише невеликі тексти за зразком.	Володіє різними видами читання (ознайомлювальне, вивчальне); самостійно переказує (усно/письмово), створює власні тексти (лист, опис, розповідь) за метою і адресатом.	Вільно й швидко працює з текстами різних видів; створює розгорнуті, змістовно й мовно багаті висловлення (перекази, твори, прості

Інтегрований показник	Початковий (П)	Середній (С)	Достатній (Д)	Високий (В)
				медіатексти) з дотриманням композиції.
Рівень самостійності (потреба в зразку, підказці, алгоритмі)	Виконує завдання лише з детальним покроковим супроводом дорослого.	Працює за готовим зразком, планом чи опорними словами; за зміни умов завдання потребує допомоги.	Самостійно планує виконання завдання (переказ, твір за планом), контролює і перевіряє результат.	Самостійно обирає спосіб виконання творчого завдання, редагує власний текст, оцінює його відповідність меті спілкування.
Рівень комунікації та взаємодії (діалог, робота в парі/групі)	Уникає участі в діалозі; відповідає окремими словами лише за прямого звернення.	Бере участь у діалозі здебільшого відповідями на запитання співрозмовника; самостійно розмову не починає.	Впевнено веде діалог на доступні теми, дотримується мовленнєвого етикету, аргументує власну думку в парі/групі.	Ініціює й підтримує розгорнуте спілкування, переконливо аргументує позицію, толерантно враховує думку інших, охоче презентує свою роботу.
Частота вияву вмінь	Мовленнєві вміня	Уміння стабільні лише в	Уміння виявляються	Уміння повністю

Інтегрований показник	Початковий (П)	Середній (С)	Достатній (Д)	Високий (В)
(стабільність застосування мовленнєвих умінь)	виявляються випадково, переважно за прямої підказки.	добре знайомих, підготовлених ситуаціях (переказ завченого, читання відпрацьованого тексту).	систематично в стандартних навчальних ситуаціях; поодинокі огріхи учень помічає і виправляє сам.	сформовані й виявляються стабільно в будь-яких, зокрема нових, ситуаціях спілкування.

3.2. Мовна лінія (дослідження мовних явищ, правопис)

Інтегрований показник	Початковий (П)	Середній (С)	Достатній (Д)	Високий (В)
Когнітивні процеси (розпізнавання і розуміння мовних одиниць)	Розпізнає окремі, найпростіші мовні одиниці (звук, буква, слово) лише за прямою підказкою вчителя.	Розпізнає вивчені мовні одиниці й явища за зразком; плутає подібні випадки, потребує уточнень.	Самостійно розпізнає й пояснює мовні явища (будову слова, частини мови, члени речення) у типових випадках.	Вільно аналізує мовні явища, самостійно виявляє закономірності, пояснює й обґрунтовує написання чи побудову речення.
Навчальна діяльність (застосування правил правопису й граматики)	Списує з численними помилками, не помічає й не виправляє їх навіть з підказкою.	Застосовує вивчене правило за зразком чи пам'яткою; припускається помилок при перенесенні в нові умови.	Самостійно й здебільшого безпомилково застосовує вивчені орфографічні та граматичні правила у власних роботах.	Впевнено, без помилок застосовує вивчені правила навіть у творчих і нестандартних завданнях; самостійно перевіряє за словником.

Інтегрований показник	Початковий (П)	Середній (С)	Достатній (Д)	Високий (В)
Рівень самостійності (потреба в зразку/алгоритмі)	Не може виконати завдання без покрокового супроводу дорослого.	Працює лише за наявності зразка, пам'ятки чи опорної схеми.	Самостійно виконує завдання за відомим алгоритмом, перевіряє результат.	Самостійно знаходить спосіб перевірки, застосовує знання у змінених, ускладнених умовах.
Рівень комунікації та взаємодії (обговорення мовних явищ)	Не бере участі в обговоренні мовного матеріалу.	Повторює формулювання правила за вчителем/однокласниками, не може пояснити його своїми словами.	Пояснює мовне явище власними словами, наводить приклад, бере участь в обговоренні в парі/групі.	Аргументовано пояснює мовні явища іншим, допомагає однокласникам, бере участь у мовних іграх і дослідженнях.
Частота вияву вмінь (стабільність грамотного письма)	Правильне застосування вивчених норм має випадковий характер.	Норми дотримується лише в тренувальних, добре знайомих вправах.	Стабільно й правильно застосовує вивчені норми в самостійних роботах; окремі помилки виправляє сам.	Грамотне письмо є стабільною характеристикою учня в будь-яких видах робіт, зокрема творчих.

4. Практичні приклади формулювання оцінювальних суджень (3–4 клас)

- Початковий: «Спробуй ще раз прочитати завдання разом зі мною – я підкажу перше слово, а ти продовжиш».
- Середній: «Переказ у цілому вірний, скористайся планом на дошці, щоб не пропустити важливу частину».
- Достатній: «Ти самостійно і правильно визначив(-ла) головну думку тексту – додай, будь ласка, один приклад із власного досвіду».
- Високий: «Твій опис дуже образний і послідовний, ти влучно дібрав(-ла) порівняння – спробуй так само творчо написати міркування».

5. Прикінцеві положення

Ці Критерії є невід'ємною частиною Положення про критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчання учнів Бериславського ліцею №3 і оприлюднюються на офіційному вебсайті закладу освіти протягом 10 робочих днів з дня затвердження (наказ № 722, розд. VI, п. 9).

Критерії переглядаються у разі внесення змін до Державного стандарту, наказів № 722, № 813 або за рішенням педагогічної ради.